

Martí Bradley.

ceptual, cosa que reflecteix l'angoixa que es sofreix a nivell de collectivitat, per molt innovadors que vulguin ser els Kannovichs, l'Equip Realitat, John de Andrea i altres» (Zush).

«La inclassificabilitat interessa. Quan has fet alguna cosa que no han pogut batiar amb un nom, és perquè has tret alguna cosa nova, i potser bona. L'art conceptual també jugava amb la imaginació i té molts de punts de contacte amb l'hiperrealisme. Tot això parteix d'un Greco i d'altres grans pintors, però només han sabut arribar al concepte. Si vas a qualsevol museu l'adonaràs de la gran falta d'imaginació. Fins i tot el subrealisme no era més que una transcripció de fons. Pel que fa al Renaixement també és una cosa com la de Peter Pan: imatges, somnis molt bonics, però sense essència ni pujada forta a la jerarquia de valors. T'ofereixen un Déu. Molt bonic. Allà resta pel Museu de la història. Per mi l'art nou apareix com una experiència psicològica subjectiva que obrarà com una purificació, una catarsi» (Zush).

«Jo també ho crec. L'art és una mena de meditació, una tornada a tu mateix, i a les teues arrels primigènies» (Martí).

«Per mi, l'art ha sét a totes les cultures un camí obert a la imaginació, sense arribar al zenit. Sembla que, veritablement, l'art nou és una altra cosa, una experiència que potser omplirà un buit històric de l'art universal. Encara que, com dic, tot té el seu valor» (Damià).

I com començam, acabam: l'alliberació, la catarsi de l'artista i del pensador. Ara he notat una sacsada de Rubens, Scopas i Botticelli, que em sembla que han sentit un fort dolor al costat dret. Potser demanaran ajuda al Déu Suprem, el gran Zeus, per defensar-se del temps i la pols. Potser Botticelli es tornarà a aixecar quan sonin els corns dels pescadors i pastorells i pintarà una Venus definitiva que farà plorar tota la Humanitat i acabarà amb els desigs fatals de l'Home. Sent fred i crec que les mosques volen d'una manera insegura i metafísica.

MARIÀ PLANELLS CARDONA

(1) ANDRÉ GIDE, *Els aliments terrestres*.

(2) TRISTAN TZARA, *Set manifestes Dadà*.

Eivissa a la po

No pretenc conèixer completament la poesia que s'ha escrit en la nostra llengua, fora de l'illa, sobre l'illa; tampoc no ens interessaria tota. Però, entre la que conec, hi ha excel·lents poemes, dels quals voldria donar aquí una mostra. En són autors poetes ben importants, en diferents graus, de Mallorca i de Catalunya. Crec que serà útil de veure com s'han acostat a Eivissa poetes de diferents èpoques i escoles, des dels noucentistes i de l'Escola mallorquina fins als poetes joves i de tendències recents. Alguns d'aquests poetes només han escrit una composició, que sapiguem, referent a Eivissa. N'hi ha d'altres, però, que han dedicat al tema una atenció continuada; així, principalment, Jaume Vidal Alcover, que es refereix a Eivissa en tota una part de les dues que té el seu llibre «Dos viatges per mar» i en cinc poemes de «Terra negra», i Francesc Parcerisas, que escriu tot un llibre, «Boca de plor», sobre suggerències eivissenques, a més d'algun altre poema. En aquest article sols es podrà reproduir una petita porció de tan extenses obres eivissenques. D'altra banda, es dona el cas d'un escriptor, l'andritxol Baltasar Porcel, tan celebrat pels seus articles, entrevistes, novel·les, etc., que dedica a la nostra illa l'únic —o quasi l'únic— poema que ha publicat. Bé mereix que resti recollit en aquest treball, el qual, cal advertir-ho, només tracta de la poesia referent a Eivissa, no a les altres Pitiüses. Formentera hauria de ser objecte, més endavant, d'una antologia semblant a aquesta. Per consegüent, dels tres poemes que va escriure Tomàs Garcés sobre el nostre petit grup d'illes, hauré de deixar la bella «Cançó de Formentera», com també quedaran fora el poema «Dofins que salten», de Francesc Parcerisas, localitzat a les aigües de Tagomago, el poema de Palmira Jaquetti «La velleta de cent anys» (referent a Formentera i publicat a «Ibiza», primera època) i aquells altres de Miquel Gayà, fruit de la seua llunyana estada a la Pitiüsa meridional. Advertiré, finalment, que els tres primers poemes que incloc han estat publicats més d'una vegada en periòdics o llibres eivissencs. Sens dubte eren dignes que Macabich, ben relacionat amb els seus autors, els donàs a conèixer. A la personalitat literària del mateix Macabich es refereix el segon d'aquests poemes, un d'aquells que, amb tema epigramàtic o circumstancial, escrivia López-Picó amb tanta traça, justa perfecció i penetrant cordialitat.

Amb tot, no sortirà aquí el primer dels poemes, obra del mallorquí Llorenç Riber (1882-1958), en la mateixa forma, la primitiva, que Macabich ha divulgat entre nosaltres. Prendré el poema de les «Poesies completes» de l'escriptor de Campanet publicades per l'Editorial Selecta (Barcelona, 1948). Les variacions, escasses i de no gaire importància en els versos (de set síl·labes

Poesia catalana del Principat i de Mallorca

Per M. VILLANGÓMEZ LLOBET

i rimats a manera de dos sonets), són especialment notables en el títol, que abans era «A un gran Sant Crist bizantí del Museu d'Eivissa» i ara és «A un Crucifix romànic». La referència a Eivissa ve donada en una nota: «En el Museu de l'illa d'Eivissa entre les relíquies de l'*Ebussus Phenissa* s'alça terriblement aquesta imatge de Jesús crucificat». La dedicatòria, «Al bon pintor eivissenc l'amic Narcís Puget», ha desaparegut a l'edició de l'Editorial Selecta. Macabich publica el poema a la seua «Historia de Ibiza», volum IV, indicant que el treu del diari «El Resumen» (10 de febrer de 1911). Riber inclou el poema al seu llibre inicial, «A sol ixent». Aquest primer continuador dels gran mallorquins (sobretot de Costa i Llobera), representant de la primera fornada de l'Escola, de formació eclesiàstica i humanística, té un llenguatge de saboroses pastositats retòriques, entre solemnes i sensuals, ja sumptuoses ja populars, amb literaris arcaïsmes i formes vives i regionals.

A UN CRUCIFIX ROMANIC

I

Vostra església s'ha abissada
i vós aquí sou quedat,
la testa descoronada
i amb un braç desenclavat.

Apar que es sia eclipsada
vostra antiga majestat:
vostre cor és font signada?
vostre pit és hort tancat?

Es que els claus ja no sostenen
vostres braços qui s'estenen
dins el buit? És que caureu

ple d'innoble floridura
que'enlletgeix vostra figura
de dalt a baix de la Creu?

II

M'heu feta por. Turbulenta
la sang dins mi s'ha glaçat.
Dins vostre pit sollevat,
ronca un panteix de tormenta.

Encara me par que senta
el crit: *Tot s'és consumat!*
que com un tro ha esqueixat
vostra boca sangonenta.

Del segle futur sou Pare,
i vostra mort és encara
resurrecció de molts...

Adorant la vostra glòria
s'és postrada aquí la Història
amb son mantell ple de pols!

No sé si es va abissar l'església que albergava el Crucifix, ni ara interessa massa si aquest és bizantí, romànic o gòtic. Va ser descobert el 1907 en unes obres del Museu, segons ens informa Macabich. Al poeta eivissenc va dedicada la «Salutació» de Josep Maria López-Picó (1886-1959), que signa els versos el 21 de novembre de 1949. És el dia que es va celebrar una lectura de poemes de Macabich i meus «a casa del senyor Josep Iglésies». Record que hi havia d'assistir i parlar el canonge eivissenc, però no es va desplaçar a Barcelona i jo el vaig substituir amb unes paraules sobre la poesia de l'illa. López-Picó, als seus tres quartets, al·ludeix al recull «Dialectals» de Macabich, publicat en 1933 per «La Revista» (on pesava la influència del poeta barceloní), i a alguns dels seus poemes i endreces: «De romiatge», dedicat a Manuel de Montoliu, i «Fruita nova», a Tomàs Carreras i Artau. En l'endrega d'«Un tany d'escards» Macabich saludava el mateix López-Picó. Vet aquí l'elegant i noucentista composició de l'autor d'«Invocació secular»:

SALUTACIÓ AL REVD. DR. ISIDOR MACABICH

Amb motiu d'una lectura a casa del senyor Josep Iglésies.

Vostre regal del nou-cents trenta-dos
festiven amistats barcelonines
i fem ressò poètic per a vós
de gràcies en flor i sense espines.

Ben haja el brindis de «Dialectals»
el romiatge de les primaveres;
corones d'Ateneu als Jocs Florals
dels aHotets del ball de les cireres.

Brises d'antany han descobert un niu
semblant a l'eivissenc, en llar dilecta:
poeta, amb mi, Carreras, Montoliu,
germans del niu del vostre dialecte.

La segona generació de l'Escola mallorquina té en Guillem Colom (nascut a Sóller el 1891) un poeta ca-

racterístic, en el qual J. M. Llompart assenyala les notes de fidelitat a les directrius constants, de qualitat formal en el llenguatge, en la versificació, en les descripcions, i de tendències classicistes, que embolcallen un fons romàntic. Amb motiu d'una visita d'un grup d'intel·lectuals mallorquins a la nostra illa, en 1933, Colom va escriure aquest sonet de versos octosíl·labs:

A EIVISSA

Salut, oh terra ebussitana,
que del mar eixies immortal
com una Venus africana,
fresca de rou, blanca de sal!

La vella màscara pagana
del teu somriure ritual
prengué una gràcia cristiana
sota aquest cel que no té igual.

Salut, ardent terra divina!
El vianant que pelegrina
a tu s'acosta a l'ucinat

pel teu misteri mil·lenari,
oh místic vas, reliquiari
de l'esglaiosa antiguitat.

Tomàs Garcés pertany a la gran generació poètica que va succeir els primers noucentistes. Algú anomena neonoucentistes els poetes que en certa manera continuen la línia de Carner i que van de Carles Riba (1893-1959) a Garcés, el més jove (nascut el 1901 a Barcelona), coetanis d'altres que s'aparten més del moviment (Salvat-Papasseit, Sagarra, Foix). Garcés publicava ben aviat «Vint cançons», llibre de gran èxit amb el qual iniciava un camí personal, més líric i menys intel·lectualista, d'inspiració més popular i sovint íntima, una obra d'una escaient musicalitat, sotmesa a destreses i rigors i amb un ample fons cultural. Garcés va visitar les Pitiüses el setembre de 1965, amb part de la seua extensa família. Una de les excursions en què vaig acompanyar-lo va ser a les Salines. En un moment avançat de la tarda, l'ombra del grup es va dibuixar sobre un gran munt de sal. Tinc la fotografia que en va fer un fill del poeta: cinc siluetes projectades contra la blancor. D'allí va néixer un poema, on les imatges i l'impressionisme descriptiu, com sempre sobris, vius i suggerents, preparen l'emoció última. L'altre poema eivissenc, «Deessa púnica», reuneix en un sol moment bategant i càlid dos plans, l'històric i l'actual, d'una vida que continua. Aquests dos poemes i la «Cançó de Formentera» formaren una sèrie breu que l'autor va publicar a «Lluc» (abril de 1968), amb el títol de «Tres poemes de les Illes». Després foren inclosos a «Plec de poemes» (1971), el darrer llibre de versos de Garcés.

RECORD DE LES SALINES D'EIVISSA

A M. Villangómez

Miralls de les Salines! Orenetes,
en breus volades rases,
el pit hi freguen.

Un vaixell negre
ancorat fora moll, de les barcasses
pren la farina dura.

Verd, blau i blanc, tot lluu, tot enlluerna.
La sal mig feta sembla neu mig fosa.

Ah, si la posta
contra el talús puríssim
adormís la meua ombra
i la salvés, oferta al cel, per sempre!

DEESSA PÚNICA

Oh deessa trobada
dintre la balma obscura!
El foc, la mel
que els trets t'acolorixen
fan pensar en la minyona
retorn del fruïterar, la galta encesa.

Beutat misteriosa,
a tu, severa,
¿qui et donarà el somriure
de la pagesa que acarona
el seu nadó en el porxo de l'església?

El ressò del passat eivissenc i la suggestió del seu art o de les seues deïtats púniques també es troben en un poemeta, joc de sonores insistències, del no massa pròdig, per bé que polifacètic —fou poeta, narrador, erudit— Bernat Vidal i Tomàs (1918-1971). Vejam aquesta mostra de l'enginy i l'habilitat formal de l'escriptor de Santanyí:

EL VIATGER,

amb un anell púnic exhumat a Mallorca,
visita el museu d'Eivissa.

A Tànit, la tumbaga,
aquella, la tumbaga,

—¿recordes?— la tumbaga
que el camperol, tumbaga,
a l'hort, desenterrà.
A Tànit, la tumbaga
li porto, la tumbaga
li ofreno, la tumbaga
que d'hort a hort, tumbaga
dofins feren saltar.

Ramon Bech (Barcelona, 1918) ja mostra el seu talent poètic a «La ciutat submergida» (1947), on, sota una forma clàssica, uns motius de crueltat i d'exotisme són el punt de partida d'una aguda meditació. Després, en 1962, publica dos llibres ben diferents, «Joc de sirenes», on continua, en versos tradicionals i ben treballats, la línia simbolista més general a Catalunya, i «Cants terrenals» (premi Carles Riba de 1960), de versos lliures i trencats, amb esments històrics, mitològics, literaris i d'arreu del món actual, cites en altres llengües i «sobreesos culturals». Els temes eivissencs de «Joc de sirenes» procedeixen d'una estada a l'illa en 1949.

FUNERAL EIVISSENC

III

Potser no saps què avui, arran dels pins,
el mar és un mirall d'aigua tranqui·lla
i que el cel impossible dels dofins
se'ns clava als ulls i ens omple la pupi·lla.

Avui, àncora en terra d'un vaixell
que t'ha menat a fum, a rem i a vela,
som els nauxers d'engany d'un somni vell
de rumb incert i fonedissa estela.

Avui, hoste del port segur dels morts,
veus derrotar fugaç la melodia
dels núvols, dels ocells i dels records...
I sempre mor un astre en néixer el dia.

IV

Matí d'Eivissa, pur! El corn marí
del pescador, vora la mar, t'ofrena
des de la platja als homes. Dolç matí
nat, sense plor, d'un ventre de sirena!

Matí d'Eivissa, quan es forma el món,
lent, sobre el cos, amb aires de misteri,
i el goig precís de retrobar-lo fon
l'assentiment confús d'un encanteri!

—Jo!— dius. Però no ets. Trobes en tu
el garrofer copat i l'ombra verda
de la pineda i el perfum madur
de l'horta clapejada per la userda.

V

I no voldries desvetllar-te mai.
Basteixes i desfàs amb murs d'onada
l'illa feliç del teu secret esplai,
per l'altra gent ni morta ni creada.

Un temps —com jo— colgada de voltors,
de crits d'alarma i urpes de corsari;
avui, amb una pau sense remors
en l'aire del teu somni mil·lenari.

Avui —terra com jo—, terra només,
amb viles en silenci extasiades
sota la llum de joia dels festers
encesos sobre el llom de les murades.

VI

¿Retrobaré demà tanta beutat
a l'altra banda de la mar? Ai, terra!
ai, llum! Serà potser dins la ciutat
dels anys que un bell matí també, d'esquerra

a dreta, des del nord al sud, sabré
d'un clam subtil, d'un xiscle de gavina,
i amb un salvatge enyor t'enyoraré,
oh paradís perdut, rosa salina!

I hauré, sense rellotges, al final
d'un somni bord, llevada la poterna
dels meus sentits, un càntic funeral
i un poc de llum eterna.

Jaume Vidal Alcover (nascut el 1923) és el primer en edat d'una notable generació d'escriptors mallorquins (Josep M. Llompart, Blai Bonet) que inicien, després de la guerra, una nova època de la poesia insular, quan ja Rosselló-Pòrcel —cas aïllat i primerenc, però molt important— havia romput amb l'Escola. Tots ells cultiven altres gèneres —novella, conte, assaig o teatre—, però la poesia continua sent fonamental. Vidal Alcover posseeix, entre altres virtuts, el do i la voluptat de la llengua poètica. En el pròleg que vaig escriure per al seu recull «Terra negra», faig referència als «jocs amb les paraules», als «efectes de les repeticions», a les «insistències expressives» i a altres procediments que poden acabar «en uns pocs mots d'emocionada simplicitat», i sobretot al «poder de la paraula que no consisteix en cap recurs determinat, sinó en una gràcia especial, molt d'aquest poeta». Aquí reproduiré —podrien ser molts més— quatre poemes eivissencs de «Dos viatges per mar» i dos de «Terra negra». També vaig dir, en el pròleg d'aquest darrer llibre: «El poeta, sincer a la seva manera, amb els seus joguineigs i cantarelles, els seus canvis d'instrument o de to, els seus exercicis verbals, com també amb la seva més colpidora serietat, no ha rebutjat mai l'alegria en els seus versos, quan l'alegria s'ha presentat». Constatem-ho en les sis breus mostres:

CALÇ A SA PENYA

Clarors, coltells reboten
de paret a paret.
Ràpids, aguts, esgoten,
ensem, llangor i calfred.

Sobten ombres, disparen
contra el color. Cantons
tallen, angles. Declaren
victòria als racons.

Finestres d'espontanis
cossiols solament
suren. Contra els geranis
la calç es va retent.

EL POETA

A Marià Villangómez

—Poetes, reconec els vostres mots
—em digué. I era cert. — Tous pensaments
arrezerats hi dormen — conclouia.

Era humil i sencer: a l'illa, tots
els arcs proves en donen, permanents.
Jo era un bàrbar que feia massa via.

Però a l'esguard m'hi recalaven faules,
així mateix, i vaig parlar d'aquella
terra, tan viva, de la mar, tan blava.

I només li vaig dir, però amb paraules
seves: —Amic, que planin damunt d'ella
l'amor i el pensament.

L'aire cantava.

SANTA EULÀRIA

Oh, tu, beutat, que afines
la meva calma, tan difícil, l'ample
desig de somiar! Mira com riuen
als meus cabells oratges
i sols al meu esguard. I ets tu, que crees
a cada instant una alegria nova:
ara una calç fresquíssima, suara
un riu las d'engreixar verdors, i sempre
la mar fidel, veïna i tan remota!

ENTUSIASME A PORTINATX

Val-me, forma i ajuda! Oh, sí, valeu-me,
noms, equilibri, definició!
Que per a dir l'amor
total d'aquest indret l'amor no basta.

Creu-me,

savina, si t'abraç, i tu confia
en mi, mar lluminós, si et veig d'enfora.
M'he payoutat l'alegria
abans de venir aquí i vull que l'hora
del goig s'aturi, tremolant —oh, treva
feliç!—, ara que t'he trobada,
Eivissa immaculada,
pubilla meva!

POEMES D'AMOR A EIVISSA

2

Tan bella he vist la mar, que sols n'he vist
un bocí, retallada. No podia
imaginar-la en altres paisatges.
«Quina pena», m'he dit, «que tota sigui
d'aigua que no sosté, que atrai i nega,
perquè terrat tan bell o cel-ras de
tanta cambra segura i verge fóra,
que hauríem de pensar religions
noves, i cels, verdíssims paradisos
on color beure i viure llum, conrar
sonores algues traspuants de música.»

4

Amors meus! Les figueres reverdeixen
a Eivissa, l'illa de l'amor. Veniu
a estimar-me en aquests recers de mar
on sura, fresca, la latent calçada
i l'amor parla d'un misteri trèmul
fins a la claredat més assolida!
Perquè són verdes les figueres, dolços
amors meus, a la calma i goig d'Eivissa.

Baltasar Porcel (nascut el 1937) és ben conegut per una producció abundant i notable en diferents camps de la literatura, on la poesia és una de les excepcions. Ja té una obra extensa, en la qual s'ha ocupat repetidament d'Eivissa. Així en una documentada guia i en bastants articles. Ha dedicat, encara, a la nostra gent, a la nostra cultura, a altres aspectes dels ambients i del paisatge insulars, importants capítols d'«Arran de

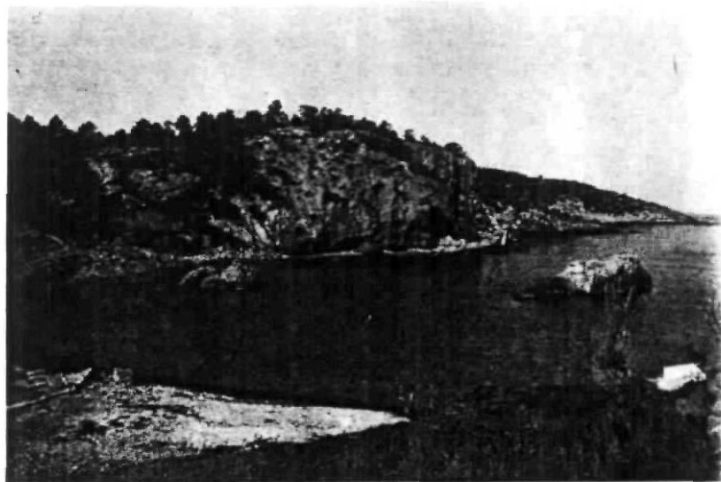
mar» i de «Viatge a les Balears menors», i fins ha fet del mar i del camp d'Eivissa l'escenari d'uns episodis de la novella «Els argonautes». Deia que no era conegut com a poeta, però ha publicat, a més d'uns versos juvenils en un setmanari d'Andratx, una poesia en cinc parts —o cinc poemes d'una sèrie— a la revista de Ciutat de Mallorca «Bajari» (1 d'abril de 1967). La va escriure el 14 d'agost de 1964 en un vaixell que se l'enduia d'Eivissa, sobre impressions illenques, i tot seguit me la va dedicar i enviar. Aquesta «planta estranya dins el meu treball literari», com diu el mateix Porcel, té un indubtable interès, i més per a nosaltres. M'és molt plaent d'inserir-la en aquest treball i contribuir a divulgar-la entre els eivissencs.

MEMÒRIA D'EIVISSA

A l'amistat i a la poesia de Marià Villangómez

1

Ara que me'n vaig, amic,
nord-oest enllà buscant la terra vasta;
ara que estic tot sol i buit,
hores i hores de ferro navegant
i asprament sonor,
ara que la mar no és mar
sinó espai llis i desert,
repetides, diminutes crestes escumoses;
ara que me'n vaig
recordo hores ja fuites,
d'ahir i d'abans,
d'illa, mar i llum, illa tota illa.

2

Primer fou la ciutat, Vila.
Nasqué de Tanit, la lunar,
no la Tanit de les tombes
i la mort.
La Tanit de lluna plena
i triangle fecund, encès,
encès per Bes, panxarrut i dansant.
De lluna i llum, blanca la vila
s'embolica nítida puig amunt.
La calç de sa Penya
és gruix de pell i segles
refractària a la mort.
Perquè la vellor dels dies
no mata el joc blanc, blanc i feliç,
de cada matí.

(I sé que a Vila,
una nit futura i no sé si llunyana,
veuré iHuminar-se un amor,
dret i somrient,
entre la blanca foscor de la calç.
I sé, també,
que no serà res:
un altre cansament,
un altre treball inútil.)

Després, el caminar garriga avall
cara a l'horitzó obert i ple de sol.
Són glops de vida
i alenar present, instant,
successió infinita:
del blau intens de mar s'alça,
sobtat i dur,
l'alt rocam rebentat per l'aigua;
camí enllà, quadrats de cases,
figuerals estalonats i vella negra.
Eivissa, verd fosc de savina,
verd lleuger de pi.
Illots i ones de Freus, de mar arborada.
Estesa i africana Formentera.
Hores, minuts...
Em creia que era l'eterna immensitat.
I la nit càlida, espessa.

Hauria volgut, amic,
que un llarg i lluent, àgil dofí,
hagués saltat davant la barca.
Ara ja no serà.
Ja no serà i per ventura morirem.
Dins la memòria, però,
hi neix la nova i realíssima veritat:
vam veure com sorgia un dofí.
Escolta bé, recrea amb mi:
sorgia el dofí
i...

El més jove d'aquests autors és Francesc Parcerisas, nascut a Begues (Barcelona) el 1944. Així mateix professor i crític, ha obtingut en el camp de la poesia premis importants, com el Salvat-Papasseit i el Carles Riba, aquest el 1966, pel llibre «Homes que es banyen», publicat en 1970 amb un pròleg de F. Vallverdú. El prologuista considerava aleshores que Parcerisas és «l'aportació més important de la jove poesia catalana des de fa molt temps» i que «quan la seva experiència és més personal, quan els fets són *viscuts* en la pròpia vida, Parcerisas assoleix els màxims encerts». Adduïa com exemple «Dofins que salten», que jo vaig recollir a les lectures del «Curs d'iniciació a la llengua». Tots els poemes que a continuació inclouré pertanyen a un llibre inèdit, escrit entre el març del 65 i el juliol del 67, «Boca de plor», subtítulat «Reflexions a Eivissa». Diu l'autor, en presentar el llibre el març del 68: «El seu origen està en alguns apunts de color i notes líriques que havia pres en algunes estades a Eivissa. Com que aquelles notes resultaven inconnexes i d'un valor objectiu dubtós, vaig deixar-les fermentar per treballar-les més endavant i incorporar-les a un conjunt més significatiu». El llibre «intenta tenir una mica de petita meditació sobre el nostre país a partir d'una realitat concreta i especialment volguda per mi. Aquesta realitat és Eivissa, amb la seva doble vessant: la del tipisme, la pagesia, la marina i fins i tot el folklorisme medi-

terrani i la del turisme creixent, la immigració i el que d'alguna manera no puc deixar d'anomenar *progrés i civilització*». Sobre els seus gustos, ens diu el poeta: «M'agrada més la poesia que explica coses que succeeixen, i a «Boca de plor»... quasi no succeeix res: no neixen ni moren homes, no sabem quant guanyen els treballadors de les Salines i ni tan sols he sabut explicar en què consisteixen els jocs dels infants... Només es respiren certes pors, migrades esperances, presagis —coses importants, certament». També creu Parcerisas que hem de reflexionar sobre una fórmula «que reuneixi els compromisos polítics amb els estètics, sense que ambdós es donin puntades de peu».

I

Un crit nocturn es fon
d'una sang ahir verge
quan arribem al moll.
Les gavines trenquen
el silenci humit del port.
La gent tot just es lleva.
El fosc amor,
o la intimitat closa,
no oculten el dur treball.
I cada gest descarregat
en l'aire del matí
assoleix la cansada perfecció
d'una veu coneguda, irrenunciable.
Les cordes que lliguen la terra
i la mar suporten un cos, feixuc
de putrefacció marina. El nostre
cos s'esmuny en letàrgiques paus,
desesperançades lluites polítiques.
Som a Eivissa. L'ombra de la vila
retalla daus de vida humana.

VIII

Ocells de marina
llicencien el vol
a la murada ciutat.
Alats capvespres de festa
embolcallen la vila
del teu nom
amb un lent misteri.

Es l'hivern,
agulles de gel
en la carn dels homes
parlen de llunyanies
i transparències de joia.
Grisos i bruns occeixen
somniais de llibertat humana.

La neu assenyala el camí
del llop, i una platja d'algues
el desert retorn de l'home
als dies de pedra, de foc,
a la llarga nit de l'espera,
al transparent silenci del fred.

XI

El blat com un foc,
els amplis capells de palla,
la bóta amb el vi, tan fort,
la calor que exalta el sexe,
són a Eivissa la cançó
més bella, desfilada
pels llavis dels camps

i els cors dels fills
 anhelants de pau promesa.
 El forn que cou el pa
 i les fosques fulles de tabac
 són l'ofrena de dons primitius
 que avui esclavitzen els homes.
 I quan l'ombra s'enduu les veus
 i roden camins de la nit,
 la negra mar ens nega el privilegi
 d'un fàcil paisatge d'estiu.

XVIII

*Infants d'Eivissa aconpleixen
 l'inexorable fat. Juguen
 dia i nit a la plaça, o seuen
 a la càlida ombra d'un porxo
 (exactament com feien,
 de petits, llurs pares).*

Les paraules de la pítia
 són paraules dels déus,
 per què doncs rebel·lar-se?

Tanmateix nosaltres, Eivissa,
 no viurem d'orades
 i lluitarem per fer nostra
 aquesta teva, grisa,
 terra de misteris.

I cada gest d'una mà punyint
 l'aire suau de les illes serà
 l'instant fred de l'aigua
 del riu mai no-idèntic.

I cada veu enlairada
 l'estigma inesborrable
 de la veritat foscament
 amenaçada.

I cada gest, o veu,
 o mà, o petit moment
 de la vida de l'home,
 serà una gota de la vida nova.

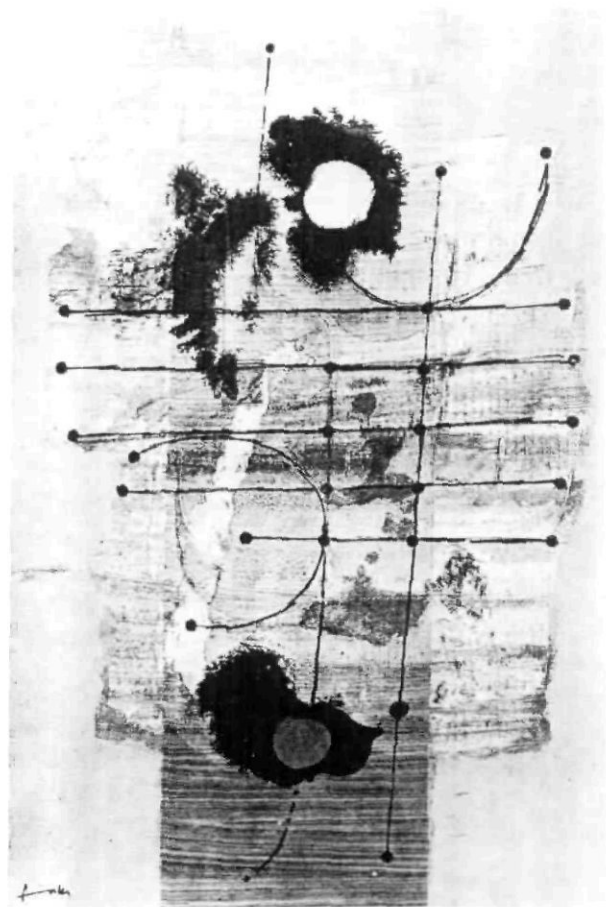
XXIV

Escolta, Eivissa, la joia
 que convoquen les aigües tranquil·les,
 l'immarcescible límit de la mar,
 el toc d'or a ponent,
 bressol que l'illa ofrena
 a les darreres llums.

Escolta aquest entotsolament
 de silencis, marítima entrada
 a la vall, a la ciutat de la vida.
 Que el teu plaer sigui lllindar
 quotidià al nou dia,
 als braços carregats d'amor,
 a les alliberadores hores.

XXV

Tu sempre restes, és el destí
 immòbil qui et conserva aquí,
 plaça d'unes vides, veritat
 d'uns homes. La teva terra
 —com totes— té camps de suor
 i uns pocs dies feliços
 a l'ombra dels arbres carregats
 d'un esperançat futur. La teva sang

Una de les pintures de Will Faber, que figurava a la sala monogràfica que la V Biennal li dedicà.

té els noms dels teus homes
 i la fidelitat de la seva mort.

Si un dia et despertes canviada
 i la mar t'envolta com mai abans
 i tots els horitzons semblen esclatats
 per una llum potser somiada,
 el lent caminar de tots nosaltres
 s'haurà justificat sense paraules.

Una sola terra i, recolzant-se en el seu paisatge, en la seua gent, en la seua història o en el seu moment més actual, diversos temperaments d'escriptors i successives tendències poètiques en la nostra llengua. I una col·lecció de poemes, que podem llegir amb plaer i profit i em sembla ben il·lustrativa.

M. VILLANGÓMEZ LLOBET